

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ Μ.Ε. ΣΥΓΧΡΟΝΟ & ΝΟΥΣ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΕΠΑΛ

Α. ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Γιατί γίνονται πόλεμοι

[1] Το ερώτημα αυτό κλήθηκα να απαντήσω ως ομιλητής σε πρόσφατη αντιπολεμική εκδήλωση στην αίθουσα της Παλαιάς Βουλής. Η κατ' αρχήν απάντησή μου ήταν ότι μπορεί να δοθούν πολλές απαντήσεις: φιλοσοφικές, ιστορικές, πολιτικές, οικονομικές και κοινωνιολογικές.

[2] Η θλιβερή διαπίστωση είναι ότι, σε μεγάλο βαθμό, η μέχρι τώρα ιστορία της ανθρωπότητας είναι ιστορία πολέμων. Υπολογίζεται ότι πάνω από πέντε χιλιάδες πόλεμοι έχουν λάβει χώρα στο ιστορικό διάβα. Δυστυχώς, οι περίοδοι ειρήνης αποτελούν διαλείμματα μεταξύ των πολέμων, κάτι που συνέβη και στη διάρκεια του 20ου αιώνα, που πρώτη φορά είχαμε δύο παγκόσμιους πολέμους, τον πρώτο την περίοδο 1914-18, τον δεύτερο την περίοδο 1939-45.

[3] Μετά το 1945, εμφανίστηκε και μια νέα μορφή πολέμου, ο πυρηνικός πόλεμος, τον οποίο πρώτες υπέστησαν δύο ιαπωνικές πόλεις, η Χιροσίμα και το Ναγκασάκι. Στο σημείο αυτό γεννιέται το ερώτημα αν μια σύγκρουση με πυρηνικά ή ακόμα και η μονομερής χρήση πυρηνικών όπλων υπάγεται στην κατηγορία του πολέμου, όπως έχει οριστεί ιστορικά. Διότι από μια πυρηνική σύγκρουση δεν θα υπάρξουν νικητές και ηττημένοι, άρα ένας πυρηνικός πόλεμος δεν μπορεί να κερδηθεί και πρέπει να θεωρείται αδιανόητος. [...]

[4] Πολλοί εκτιμούν ότι οι πόλεμοι αρχίζουν από τη στιγμή που δημιουργούνται τα κρατικά σύνορα και ιδιαίτερα τα εθνικά σύνορα. Στη βάση αυτή, ένας κόσμος ειρήνης θα πρέπει να είναι ένας κόσμος χωρίς σύνορα. Στο σημείο αυτό μπορεί να πει κανείς ότι σήμερα τα εθνικά σύνορα υποχωρούν λόγω της παγκοσμιοποίησης. Εγείρεται, λοιπόν, το ερώτημα μήπως πρέπει να ταχθούμε υπέρ της παγκοσμιοποίησης για να απαλλαγούμε οριστικά από τους πολέμους. Δεν θα συμφωνήσω με μια τέτοια προσέγγιση, διότι η σημερινή παγκοσμιοποίηση είναι νεοφιλελεύθερη, που σημαίνει ότι γεννάει νέες μεγάλες ανισότητες και οξύτατους διεθνείς ανταγωνισμούς, που βρίσκουν την έκφρασή τους σε αιματηρότατους πολέμους στην ευρύτερη περιοχή μας, κυρίως στη Μ. Ανατολή. Αλλά και η ουκρανική κρίση είναι προϊόν του ανταγωνισμού της Ρωσίας με μεγάλες δυνάμεις της Δύσης, κυρίως με τις ΗΠΑ.

[5] Συνεπώς, αντί να «καταριόμαστε» την παγκοσμιοποίηση, ας σκεφτούμε αν μπορεί να υπάρξει μια άλλη παγκοσμιοποίηση, που στον πυρήνα της θα έχει την παγκοσμιοποίηση της δημοκρατίας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων - θα πρόσθετα και μια Παγκόσμια Κοινωνική Χάρτα, καθώς και Οικολογική Χάρτα.

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ Μ.Ε. ΣΥΓΧΡΟΝΟ & ΝΟΥΣ

[6] Όπως όλοι ξέρουμε, «φασισμός σημαίνει πόλεμος», συμπέρασμα που βγήκε μέσα από την φρίκη και τα ερείπια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Επίσης, ακραίοι εθνικισμοί, που δεν απέχουν από τον φασισμό, βαρύνονται με πολλούς πολέμους, όπως και θρησκευτικοί φανατισμοί. Κατά συνέπεια, ο αγώνας για την ειρήνη συνδέεται αδιάρρηκτα με την καταπολέμηση και την εξάλειψη των φαινομένων αυτών.

[7] Στο κεφάλαιο της οικονομικής διάστασης των σύγχρονων πολέμων, θα συμπεριλάμβανα, πέρα από την κατάκτηση νέων αγορών και τον έλεγχο των πλουτοπαραγωγικών πηγών, και το εξαιρετικά κερδοφόρο παγκόσμιο εμπόριο των όπλων. Σημειώνω με την ευκαιρία αυτή ότι οι στρατιωτικές δαπάνες παγκοσμίως, μετά το 2000, έχουν υπερβεί κατά πολύ τις αντίστοιχες δαπάνες της περιόδου του Ψυχρού Πολέμου. Υπολογίζεται ότι σήμερα η ανθρωπότητα θυσιάζει στον «μινώταυρο» των εξοπλισμών 5 δισ. δολάρια την ημέρα, κατά μέσο όρο. Καταλαβαίνουμε τι σημαίνει αυτό οικονομικά και κοινωνικά για τους λαούς του κόσμου.

[8] Για τα σημερινά κινήματα ειρήνης οι στόχοι είναι πολλοί και διάφοροι. Προτεραιότητα παραμένει ο τερματισμός των πολέμων, όπου και αν γίνονται αυτοί. Συναφής είναι ο στόχος διεκδίκησης διαδικασιών αποπυρηνικοποίησης και αποστρατιωτικοποίησης, τις οποίες χρειάζεται επείγοντως και η περιοχή της Μ. Ανατολής και Μεσογείου. Τα τελευταία χρόνια στο προσκήνιο έχει έρθει ο στόχος δημιουργίας μιας ζώνης ελεύθερης από πυρηνικά και άλλα όπλα μαζικής καταστροφής στη Μ. Ανατολή.

[9] Τελειώνοντας, θέλω να σταθώ και στην ανάγκη αξιοποίησης και του πολιτισμού στον αγώνα για την ειρήνη και κατά των πολέμων. Εδώ και πολλά χρόνια η UNESCO πραγματοποιεί εκστρατείες για μία «κουλτούρα ειρήνης» ή για έναν πολιτισμό της ειρήνης, που σημαίνει ότι όχι μόνο ο πολιτισμός πρέπει να υπηρετεί την υπόθεση της ειρήνης, αλλά να επικρατήσουν και νέες αντιλήψεις μέσα στις κοινωνίες υπέρ της συνύπαρξης, της αλληλεγγύης και της συνεργασίας. Ένα μάθημα για μία «κουλτούρα ειρήνης» θα μπορούσε να ενταχθεί και στα εκπαιδευτικά προγράμματα, είτε της δημοτικής είτε της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Ομιλία του Πάνου Τριγάζη
Αυγή, 5/5/2016

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1η Δραστηριότητα

A1. Σε μία παράγραφο 50-60 λέξεων να πυκνώσετε την άποψη του Τριγάζη σχετικά με τη λύση της παγκοσμιοποίησης για την εδραίωση της παγκόσμιας ειρήνης.

Μονάδες 10

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ Μ.Ε. ΣΥΓΧΡΟΝΟ & ΝΟΥΣ

2η Δραστηριότητα

A2. Να χαρακτηρίσετε ως Σωστές ή Λανθασμένες τις ακόλουθες προτάσεις, αιτιολογώντας την απάντηση με αναφορά στο κείμενο:

α) Στην μακρά ανθρώπινη ιστορία οι πόλεμοι αποτελούν σύντομο διάλειμμα μεταξύ ειρηνικών περιόδων.

β) Τα πυρηνικά όπλα ήρθαν στο προσκήνιο με το τέλος του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου.

γ) Η φασιστική ιδεολογία αποτελεί κύρια αιτία πολέμου.

δ) Μόνο μέσω των κινημάτων ειρήνης μπορεί να εδραιωθεί η ειρήνη.

Μονάδες 8

A3. Στο κείμενο γίνεται εκτεταμένη χρήση α΄ ενικού κι α΄ πληθυντικού προσώπου. Ποια η χρησιμότητα αυτών των ρηματικών προσώπων;

Μονάδες 4

A4. Να αναφέρετε τη χρησιμότητα των ακόλουθων σημείων στίξης:

α) με μια τέτοια προσέγγιση, διότι η σημερινή παγκοσμιοποίηση (4^η παράγραφος),

β) «μινώταυρο» (7^η παράγραφος),

γ) Τελειώνοντας, θέλω να σταθώ (9^η παράγραφος),

δ) «κουλτούρα ειρήνης» (9^η παράγραφος)

Μονάδες 4

A5. Ποιος είναι ο τρόπος ανάπτυξης της 4^{ης} παραγράφου; Πού αποσκοπεί η επιλογή αυτή;

Μονάδες 4

3η Δραστηριότητα

A6. Με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Ειρήνης, ως πρόεδρος του μαθητικού συμβουλίου, καλείσαι να εκφωνήσεις μία ομιλία προς τους συμμαθητές σου αναφερόμενος στους παράγοντες που οδηγούν σε πολεμικές συγκρούσεις τα κράτη και στους τρόπους που θα συμβάλλουν στην παγίωση της ειρήνης (200-250 λέξεις)

Μονάδες 20

Β. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ουδέν Νεώτερον από το Δυτικό Μέτωπο

Μας αντικαθιστούν. Οι ρόδες κυλάνε από κάτω μας, εμείς στεκόμαστε εκεί ανέκφραστοι και κάθε φορά που ακούμε την προειδοποίηση, «Προσοχή, σύρμα!» λυγίζουμε τα γόνατα. Ήταν καλοκαίρι σαν είχαμε περάσει από αυτήν εδώ την περιοχή. Τα δέντρα ήταν τόσο πράσινα ακόμα. Τώρα έχουν φθινοπωρινή εμφάνιση, η νύχτα είναι μουντή και υγρή. Τα καμιόνια σταματάνε, πηδάμε κάτω, ένας ανάκατος συρφετός, ένα απομεινάρι με πολλά ονόματα. Δίπλα, στα σκοτεινά στέκονται διάφοροι και φωνάζουν τους αριθμούς των Συνταγμάτων και των λόχων. Σε κάθε αριθμό

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ Μ.Ε. ΣΥΓΧΡΟΝΟ & ΝΟΥΣ

ξεχωρίζει μια μικρή ομάδα, μια ασήμαντη ομάδα βρώμικων κακομοιριασμένων φαντάρων, μια τρομερά μικρή ομάδα, ένα απίθανο μικρό απομεινάρι.

Κάποιος φωνάζει τον αριθμό του λόχου μας. Τον καταλαβαίνουμε από τη φωνή Ο λοχαγός μας. Όστε γλύτωσε λοιπόν. Έχει το χέρι του δεμένο. Προχωράμε προς το μέρος του. Διακρίνω τον Κατ και τον Άλμπερτ. Πλησιάζουμε. Ακουμπάμε ο ένας πάνω στον άλλον και κοιταζόμαστε.

Φωνάζει τον αριθμό του λόχου μας μερικές φορές ακόμα. Ας φωνάζει όσο θέλε η φωνή του δεν φτάνει στα νοσοκομεία και στους λάκκους.

Μια φορά ακόμα: «Δεύτερος λόχος, εδώ!»

Κι ύστερα, με χαμηλωμένη φωνή:

«Άλλός κανείς για τον δεύτερο λόχο;»

Σωπαίνει. Κι όταν ξαναφωνάζει, η φωνή του είναι βραχνή:

«Αυτοί είναι όλοι κι όλοι;» και προσθέτει: «Μετρηθείτε!»

Το πρωινό είναι μουντό. Το καλοκαίρι, όταν ξεκινήσαμε, είμαστε εκατόν πενήντα.

Τώρα κάνει κρύο, είναι φθινόπωρο, τα φύλλα πέφτουν, οι φωνές είναι κουρασμένες:

«Ένα, δύο, τρία, τέσσερα...»

Και σταματάνε στον αριθμό τριάντα δύο. Και όλα βουβαίνονται, ώσπου να ξαναρωτήσει η φωνή:

«Άλλος κανείς;»

Περιμένει λίγο και λέει σιγανά:

«Σύνταξις!»

Στέκεται και πάλι και προφέρει κουρασμένα:

«Δεύτερος λόχος! Δεύτερος λόχος Εμπρός μας!» Μια γραμμή, μια μικρή γραμμή κινείται μέσα στο πρωινό.

Τριάντα φαντάροι.

Αυτή τη φορά μας μετέφεραν πολύ πιο πίσω, σ' ένα στρατόπεδο νεοσύλλεκτων, για να μπορέσουν να μας ανασυγκροτήσουν.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1η Δραστηριότητα

B1. α) Σε μία παράγραφο 50 - 60 λέξεων, να πυκνώσετε την ιστορία του κειμένου (Μονάδες 8) ,

β) Τι συναισθήματα σας προκαλεί η ανάγνωσή του; (Μονάδες 7)

Μονάδες 15

2η Δραστηριότητα

B2. Να εντοπίσετε 2 αντιθέσεις μέσα στο κείμενο. Τι θέλει να δείξει με αυτές ο αφηγητής;

Μονάδες 8

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ Μ.Ε. ΣΥΓΧΡΟΝΟ & ΝΟΥΣ

B3. Να εντοπίσετε και να καταγράψετε 2 εικόνες (Μονάδες 4).
Στην συνέχεια, να αναφέρετε την λειτουργία τους μέσα στο κείμενο (Μονάδες 3)

Μονάδες 7

3η Δραστηριότητα

B4. Κατά τη γνώμη σας, τι επιπτώσεις επιφέρει ο πόλεμος στους στρατιώτες, ιδιαίτερα σε ψυχικό / ψυχολογικό επίπεδο; (100-150 λέξεις)

Μονάδες 20

ΣΥΓΧΡΟΝΟ & ΝΟΥΣ